

Άρειος Πάγος 1487/1993,

Πηγή: Ποινικά Χρονικά Τόμος ΜΓ'/1993 σελ. 1280

Περίληψη: "Πότε υπάρχει ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία. - Η ύπαρξη ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης κατά το άρθρο 15 ΠΚ μπορεί να πηγάζει είτε από ρητή νομική διάταξη ή από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων που συνδέονται με ορισμένη έννομη θέση του υποχρέου, είτε από σύμβαση, είτε από προηγούμενη συμπεριφορά του υπαιτίου από την οποία δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επέλευσης του εγκληματικού αποτελέσματος. Αναιρείται η προσβαλλομένη καταδικαστική απόφαση για ανθρωποκτονία από αμέλεια λόγω έλλειψης αιτιολογίας, διότι αν και η ευθύνη του πλοιάρχου για το θάνατο του υποπλοιάρχου προϋποθέτει προηγούμενη συμπεριφορά του πρώτου εκ της οποίας επιβαλλόταν η λήψη μέτρων προστασίας των εργαζομένων στο πλοίο από αναθυμιάσεις, τέτοια συμπεριφορά του πλοιάρχου δεν αναφέρεται στην προσβαλλομένη απόφαση".

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: Ι. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

Εισηγητές: Εισαγγελέας Δ. ΔΩΡΗΣ

Η καταδικαστική απόφαση έχει την ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, που απαιτείται από τις διατάξεις των άρθρων 93 § 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ και η έλλειψη της οποίας ιδρύει λόγο αναιρέσης από το άρθρο 510 § 1 Δ. του ίδιου Κώδικα, όταν αναφέρονται σ' αυτό πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν από τη διαδικασία στο ακροατήριο και στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του δικαστηρίου για την συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελίωσαν και οι σκέψεις με τις οποίες αυτά υπήχθησαν στην ουσιαστική νομική διάταξη που εφαρμόστηκε. Εξάλλου, κατά το άρθρο 15 ΠΚ, στα εγκλήματα που τελούνται με παράλειψη, όπου ο υπαίτιος της παράλειψης τιμωρείται όχι γιατί προκάλεσε το αποτέλεσμα, αλλά γιατί δεν το απέτρεψε με την παράλειψή του, απαιτείται η ύπαρξη ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης του υπαιτίου για ενέργεια, που τείνει στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος, για την επέλευση του οποίου ο νόμος απειλεί ποινή. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να πηγάζει είτε από ρητή νομική διάταξη ή από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων που συνδέονται με ορισμένη έννομη θέση του υποχρέου, είτε από σύμβαση, είτε από προηγούμενη συμπεριφορά του υπαιτίου από την οποία δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επέλευσης του εγκληματικού αποτελέσματος. Περαιτέρω, κατά τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 13 και 19 του κανονισμού προλήψεως εργατικών ατυχημάτων στα πλοία, που εγκρίθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή με το Π.Δ. 1349/1981, απειλούνται κυρώσεις στους πλοιοκτήτες, τους πλοιάρχους και τα πληρώματα των ελληνικών πλοίων χωρητικότητας άνω των 200 κόρων, αν τα μόνιμα ανοίγματα των πλοίων δεν καλύπτονται με ασφαλή και υδατοστεγανά καλύμματα, αν δε λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα προς αποφυγήν ατυχημάτων σε περίπτωση που τα παραπάνω καλύμματα αφαιρεθούν για εκτέλεση εργασιών επιθεώρησης ή για άλλη αιτία, αν δεν υπάρχουν μόνιμως τοποθετούμενα κατάλληλα σήματα ασφαλείας σε όλες τις επικίνδυνες περιοχές και αν δεν διατίθενται μέσα για την ανίχνευση βλαβερών ή δηλητηριωδών αερίων ή της έλλειψης οξυγόνου στις δεξαμενές ή τα διαμερίσματα όπου πρόκειται να εισέλθει μέλος του πληρώματος. Τέλος, κατά τις διατάξεις των άρθρων 4 § 3, 27 § 1, 32, 36 και 37 του Κανονισμού Εργασίας στα ελληνικά φορτηγά πλοία ολικής χωρητικότητας 800 κόρων και πάνω, που εγκρίθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή με το Β.Δ. 806/1970, ο πλοίαρχος είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια όσων επιβαίνουν στο πλοίο, ο δε υποπλοίαρχος είναι ο άμεσος συνεργάτης του πλοιάρχου για ό,τι αφορά όσους επιβαίνουν στο πλοίο, επιθεωρεί κάθε ημέρα αυτοπροσώπως το πλοίο και βεβαιώνεται ότι τηρούνται τα μέτρα που ενδεικνύονται με την προστασία όσων εργάζονται ή επιβαίνουν στο πλοίο από αναθυμιάσεις δηλητηριωδών αερίων κλπ., κατά τη διάρκεια του πλου βεβαιώνεται ότι τα καπάκια των καθόδων, τα πώματα των στομιών των κυτών και τα αδιάβροχα καλύμματά τους τοποθετήθηκαν και στερεώθηκαν, απαγορεύει χωρίς την άδειά του το άνοιγμα των θυρίδων, κυτών κλπ., επιβλέπει την ακριβή τήρηση των διαταγών του πλοιάρχου για το άνοιγμα και κλείσιμο των στεγανών θυρών, έχει τη γενική επιμέλεια των φορτοεκφορτώσεων, εξετάζει πριν από την παραλαβή του φορτίου πάντα τα κύτη και τις δεξαμενές, για να βεβαιωθεί για την καταλληλότητά τους και διαπιστώνει ότι ελήφθησαν τα ενδεικνυόμενα μέτρα αερισμού, φωτισμού και ασφαλείας γενικά της εργασίας, ώστε οι εργαζόμενοι να ασφαρίζονται από κάθε κίνδυνο. Εν προκειμένω το Τριμελές Εφετείο Πειραιώς με την προσβαλλόμενη απόφαση, κήρυξε ένοχο τον αναιρεσείοντα κατηγορούμενο για ανθρωποκτονία από αμέλεια που τελέστηκε με παράλειψη και συγκεκριμένα δέχθηκε ότι την 10//9/1987 ο κατηγορούμενος ήταν πλοίαρχος του υπό ελληνική σημαία Δ/Ξ.Κ.Σ.Ν.Π. 4793, όταν αυτό βρισκόταν για φόρτωση πετρελαίου στο λιμάνι Yamby της Σαουδικής Αραβίας, ότι στο ίδιο πλοίο υπηρέτησε ως υποπλοίαρχος ο Α.Μ., ο οποίος ειρήλθε στην κενή από φορτίο δεξαμενή του πλοίου για επιθεώρηση κάποιας βλάβης και έπαθε ασφυξία από τα δηλητηριώδη αέρια με αποτέλεσμα να αποθάνει και ότι η αμέλεια του κατηγορουμένου

πλοιάρχου για το θάνατο του υποπλοιάρχου έγκειται στο ότι δεν έδωσε εντολή να εξαερισθεί η δεξαμενή του πλοίου και τουλάχιστον δεν ασφάλισε τη θύρα εξόδου της δεξαμενής μέχρι να εξαερισθεί ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στα μέλη του πληρώματος, ούτε απαγόρευσε την είσοδο σ' αυτή, τοποθετώντας απαγορευτικές πινακίδες, όπως είχε υποχρέωση. Κατά τον παραπάνω κανονισμό εργασίας η λήψη μέτρων προστασίας των εργαζομένων από αναθυμιάσεις ανάγεται στα καθήκοντα του υποπλοιάρχου και όχι του πλοιάρχου. Εντεύθεν δεν υπήρχεν εκ του νόμου υποχρέωση αυτού προς λήψη μέτρων προστασίας του υποπλοιάρχου από αναθυμιάσεις. Η ευθύνη του πλοιάρχου για το θάνατο του υποπλοιάρχου προϋποθέτει προηγούμενη συμπεριφορά του πρώτου εκ της οποίας επιβαλλόταν η λήψη μέτρων προστασίας των εργαζομένων στο πλοίο από αναθυμιασεις. Όμως τέτοια συμπεριφορά του πλοιάρχου δεν αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία στερείται της επιβαλλόμενης αιτιολογίας. Μετά ταύτα πρέπει να γίνει δεκτός ο εκ του άρθρου 510 § 1 στοιχ. Δ' ΚΠΔ πρώτος λόγος αναιρέσεως και να παραπεμφθεί η υπόθεση, σύμφωνα με το άρθρο 519 ΚΠΔ, για νέα συζήτηση στο ίδιο δικαστήριο, αφού η σύνθεσή του από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που είχαν δικάσει την υπόθεση, είναι δυνατή.